

Katowice, 24 października 2022 r.

WPN.600.193.2.2022.DT

Adresaci wg rozdzielnika

Szanowni Państwo,

z uwagi na zbliżający się okres zimowania nietoperzy, które w naszej strefie umiarkowanego klimatu, aby przetrwać okresowy braku pokarmu muszą hibernować, pragnę zwrócić Państwa uwagę na następujące aspekty:

1. Hibernacja to stan długotrwałego odrętwienia, przerywanego krótkotrwałymi okresami aktywności, podczas których temperatura ciała zwierzęcia powraca do poziomu eutermii. Ograniczona jest w swoim występowaniu wyłącznie do miesięcy zimowych. Podczas jego trwania wybudzenia w cyklu dobowym są zahamowane, zaś jeden jego epizod może trwać od 2 do ponad 80 dni.
2. Do wywołania stanu odrętwienia u nietoperzy wystarcza niekorzystny wpływ środowiska. Należy zwrócić uwagę, iż spadek temperatury otoczenia wpływa na aktywność owadów, a co za tym idzie dostępność pożywienia i wystąpienie odrętwienia u owadożernych nietoperzy. Obniżenie temperatury ciała oraz tempa metabolizmu u tych zwierząt ma na celu uzyskanie oszczędności energetycznych.
3. Późnym latem oraz jesienią nietoperze intensywnie żerują nocą równocześnie redukując dzienne zużycie energii. Stąd też nietoperze w okresie jesiennym przenoszą się do schronień zapewniających im stosunkowo niską, lecz stabilną temperaturę otoczenia, w których warunki klimatyczne częstokroć przypominają miejsca hibernacji. Jest to okres intensywnego przybierania nietoperzy na wadze w celu odpowiedniego otluszczenia się na okres hibernacji.
4. Okres zimy jest dla nietoperzy **okresem krytycznym** z uwagi na brak dostępu do pokarmu. Utrzymanie odpowiedniej temperatury ciała w okresie wybudzenia obarczone jest ogromnymi kosztami energetycznymi ze względu na panujące niskie temperatury otoczenia. Z uwagi na brak dostępności do pokarmu zwierzęta te polegają wyłącznie na zapasach energii zgromadzonych w jesiennych przygotowaniach do hibernacji (przedhibernacyjne otluszczenie ciała). Zdarza się, że w trakcie zimy dojdzie do wzrostu temperatury otoczenia i chwilowej aktywności owadów. Wtedy też może dojść do wybudzenia się nietoperzy z odrętwienia by mogły wykorzystać okazję do zdobycia pożywienia, a tym samym uzupełnienia zapasów energetycznych na dalszy okres niesprzyjających warunków.
5. Nietoperze na swe zimowiska wybierają schronienia zapewniające im optymalne warunki mikroklimatyczne charakteryzujące się stałą, stosunkowo niską temperaturą otoczenia oraz wysoką wilgotnością. Stabilność termiczna umożliwia niezakłócony przebieg hibernacji, zaś wysoka wilgotność minimalizuje straty wody z organizmu jakie powstają w wyniku jej parowania. Panujące na zimowisku warunki muszą również umożliwić nietoperzom wybudzenie się z ich stanu odrętwienia z chwilą, gdy możliwe jest żerowanie, a co za tym idzie możliwe jest uzupełnienie zapasów

energetycznych. **Są to więc miejsca wyjątkowe i niezwykle istotne dla zachowania populacji danych gatunków nietoperzy w dobrym stanie.**

Mając więc powyższe na uwadze zwracam się do Państwa o szczególne zwrócenie uwagi na utrzymanie odpowiednich warunków bytności nietoperzy na ich zimowiskach. Czynnikiem bardzo negatywnie wpływającym na nietoperze, jest ich niepokojenie. Obecność człowieka w małych przestrzeniach **może wpłynąć na wzrost temperatury powietrza poprzez jego ogrzanie, co wystarczy by dać sygnał hibernującym osobnikom do wybudzenia. W czasie hibernacji, każde wybudzenie łączy się z utratą dużej ilości nagromadzonego jesienią tłuszczu, czyli uszczupleniu zapasów energetycznych.** Brak możliwości ich uzupełnienia, a tak jest w przypadku zaburzenia termiki w miejscu hibernacji, gdy temperatury na żerowiskach nadal są niesprzyjające, powoduje uszczuplenie zgromadzonych jesienią zapasów. W przypadku gdy ilość zapasów energetycznych nie wystarczy do wiosny - dojdzie do śmierci osobnika.

Przypominam także, że wszystkie gatunki nietoperzy w Polsce podlegają ochronie prawnej na mocy Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt. W stosunku do dziko występujących zwierząt objętych ochroną zgodnie z art. 52 ust. 1 pkt 7, 9 i pkt 12 ustawy o ochronie przyrody, uszczegółowionym zapisem § 6 ust. 1 pkt 7, 9 oraz ust. 2 ww. rozporządzenia, obowiązuje m.in. zakaz niszczenia siedlisk lub ostoi będących ich obszarem rozrodu, wychowu młodych, odpoczynku, migracji lub żerowania, zakaz umyślnego uniemożliwiania dostępu do schronień oraz zakaz umyślnego płoszenia lub niepokojenia. Nadmienić również należy, że zgodnie z art. 131 pkt 14 ustawy o ochronie przyrody kto bez zezwolenia lub wbrew jego warunkom narusza zakazy obowiązujące w odniesieniu do gatunków objętych ochroną prawną podlega karze aresztu lub grzywny.

Nietoperze hibernują przede wszystkim w jaskiniach, w związku z czym głównym zagrożeniem dla przetrwania przez nich zimy jest turystyka jaskiniowa. Ważne jest aby nie zakłócać warunków termiczny kluczowym dla hibernacji nietoperzy okresie od 1 listopada do 15 kwietnia. Ssaki te mogą również hibernować w innych obiektach o odpowiednich warunkach jak np. stare forty, podziemia. **Zarządcy tych obiektów, również mogą przyczynić się do skutecznej ochrony rodzimych gatunków nietoperzy.**

W związku z powyższym uprzejmie proszę o podjęciu działań mających na celu rozpowszechnienia wiedzy u mieszkańców Państwa gmin dot. zakazu wejścia do jaskiń w okresie hibernacji nietoperzy, tj. od 1 listopada do 15 kwietnia, oraz przekazanie informacji zarządcom obiektów stanowiących miejsce zimowania nietoperzy, aby na czas ich hibernacji zwieszona została możliwość eksploracji tychże obiektów. Nasz apel jest również dostępny na naszej stronie internetowej pod adresem <https://www.gov.pl/web/rdos-katowice/apel-o-spokojny-sen-dla-nietoperzy>

Z uwagi, na fakt, iż wójtowie, burmistrzowie oraz prezydenci miast są również organami ochrony przyrody wskazanymi w ustawie, zwracam się także z uprzejmą prośbą o przekazywanie w ramach współpracy z tuł. Dyrekcją informacji o działaniach podjętych przez Państwa w ww. sprawie.

W odpowiedzi proszę o powołanie się na sygnaturę niniejszego pisma.

Z poważaniem,

Przemysław Skrzypiec

p.o. Zastępcy Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach
Regionalnego Konserwatora Przyrody
/podpisano elektronicznie/

Rozdzielnik:

1. Gmina Lipie (ePUAP)
2. Gmina Kłobuck (ePUAP)
3. Gmina Olsztyn (ePUAP)
4. Gmina Ogrodzieniec (ePUAP)
5. Gmina Kroczyce (ePUAP)
6. Gmina Janów (ePUAP)
7. Gmina Żarki (ePUAP)
8. Gmina Niegowa (ePUAP)
9. Gmina Kroczyce (ePUAP)
10. Gmina Zawiercie (ePUAP)
11. Gmina Pilica (ePUAP)
12. Gmina Ogrodzieniec (ePUAP)
13. Gmina Brenna (ePUAP)
14. Gmina Szczyrk (ePUAP)
15. Gmina Wisła (ePUAP)
16. Gmina Wilkowice (ePUAP)
17. Gmina Ślemień (ePUAP)
18. Gmina Węgierska Górka (ePUAP)
19. Gmina Ujsoły (ePUAP)
20. Gmina Łękawica (ePUAP)
21. Gmina Lipowa (ePUAP)
22. Gmina Jeleśnia (ePUAP)
23. Gmina Bielsko-Biała (ePUAP)

Do wiadomości: WPN a/a